

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Dato: 10.12.2020

Vår ref: 20/04308-3

Deres ref:

Høringsuttalelse fra Nidaros bispedømmeråd – Kirkevalg, overordnede problemstillinger

Det vises til høringsnotat av 24. september 2020 vedrørende overordnede problemstillinger om kirkevalg som kirkemøtet må avgjøre i 2021. Høringsfristen er satt til 30.11 2020, men bispedømmerådet har søkt, og fått, utsatt frist til etter bispedømmerådsmøtet 10.12.2020.

Kirkerådet har bedt høringsinstansene om å fylle ut et digitalt hørings skjema, men siden muligheten nå er stengt (grunnet fristen 30.11) avgir Nidaros bispedømmeråd sitt hørings svar i brevform med henvisning til de enkelte utfyllingspunktene (skjemaet). Bispedømmerådets høringsuttalelse er markert med **fet skrift**.

Høringsnotatet tar opp seks overordnede spørsmål om kirkevalgordningen. De seks problemstillingene behandles fortløpende i hørings svaret. Bispedømmerådet var ikke enstemmig i saken, og anser at saken er av en art som gjør det naturlig at også mindretallets synspunkt fremkommer. Det ble fremmet et helhetlig forslag fra et mindretall på tre medlemmer, som er gjengitt i tillegg til flertallets høringsuttalelse fortløpende under punktene.

Punktvis drøftinger med Nidaros bispedømmes hørings svar (og mindretallets forslag):

Problemstilling 1: Kapittel 2. Modell for listevalg ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Hvilken modell ønsker du/dere? [A/ B/ **Ingen av dem**/ Ingen mening]

Ha du/dere merknader til spørsmålet om modellvalg? [**Nidaros bispedømmeråd kunne ønsket seg en mer inngående drøfting av modellene, og mener også at en tredje modell kunne vært utredet, nemlig den tidligere ordning med kun Nominasjonskomiteens liste. Selv om det siden kirkevalget 2015 har vært åpnet for nominasjonslister, kan dette neppe betraktes som en irreversibel ordning. Det kunne være interessant med en gjennomgang av størrelsen på det demokratiske engasjementet som ligger bak listene, og en vurdering av om oppslutning og interesse for kirkevalgene er tilstrekkelig robust for utviklingen av et nasjonalt dekkende kirkelig partisystem.**]

Høringsnotatet hevder at ordningen med selvstendige lister vil forbedre valgopplevelsen for velgerne. Påstanden er kanskje noe ubeskyttet, siden begrunnelsen ikke går fram av høringsnotatet. Høringsinstansen lurar på om ordningen med konkurrerende lister like gjerne kan virke både forvirrende og

polariserende, og om en bredt sammensatt og kommunisert kandidatliste fra en nominasjonskomité er vel så godt tilpasset interessen for og oppslutning om kirkedemokratiet. Høringsinstansen skulle derfor gjerne sett en vurdering av hvorvidt et gjennomarbeidet regelverk som sikrer representativ bredde, mangfold og god kirkelig representasjon vil gi et tilstrekkelig tilbud til velgerne, og dessuten være bedre formatert til vår organisasjons størrelse og (det lave) engasjementet rundt kirkevalgene.

Listene dukket opp i forbindelse med en helt tydelig kirkepolitisk (eller teologisk) retningsdebatt i den norske kirke. Videreføringen av dem bygger kanskje på mer uklare forestillinger. Særskilte interesser og muligheten til å vekke og styre kirkens retningsvalg i enkeltsaker, kunne også finne en annen demokratisk løsning. Kanskje kan man, ved store kirkepolitiske eller teologiske stridsspørsmål, utrede om «folkeavstemninger» (medlemsavstemninger), eller liknende breddeordninger gir bedre alternativer.]

Har du/dere merknader til forslaget om forenklet ordning for valg av nominasjonskomité? [Nidaros bispedømmeråd lurer på om en slik ordning kan få preg av å være en sekundærløsning. Uavhengig av modellvalg bør nominasjonskomiteens liste alltid være en bredt sammensatt og representativ liste, og følgelig bør også valget av nominasjonskomité være resultat av en mer grundig prosess. Et alternativt kan være at den nomineres og defineres i lang tid før listefristen og dermed allerede være i beredskap dersom det ikke stilles lister.]

Mindretallet foreslo følgende tekst: Nidaros Bispedømmeråd ønsker modell B som valgordning for Kirkevalget i 2023. Modell B er den modellen som forenkler valgordningen mest og som gir synlige og tydelige alternativ. Det vil være den ordningen som er lettest å kommunisere til velgerne, noe som gir et godt grunnlag for å øke valgdeltakelsen - sammen med andre tiltak som digital forhåndsstemming. For å sikre at soknet aktivt kan bidra til å fremme gode kandidater til listene, bør det regelfestes at nomineringsgrupper skal be om innspill fra menighetene. Erfaringene fra 2019 tilsier dessuten at lister allerede har etablert seg og at flere grupperinger har lyst til å utvikle kirkedemokratiet videre og gi velgerne opplyste og tydeligere alternativer å velge mellom.

Problemstilling 2: Kapittel 3. Mulighet for å supplere lister og kandidater ved valg til menighetsråd.

Hvilket alternativ ønsker du/dere? [1/ 2/ 3/ 4/ Ingen mening]

Har du/dere merknader til dette spørsmålet? [Velgere som har sterke meninger om listene eller om kandidater som burde stå på dem, eventuelt om behovet for supplerende lister, vil nok trolig være godt kjent med valgreglene og med adgangen til både å fremme kandidater og å se listen. Høringsinstansen er likevel ikke uenig i at det kan være gode grunner til å åpne for enklere suppleringsregler. Høringsforslagets alternativ 2 (åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange kandidater det er på nominasjonskomiteens liste) korresponderer best med høringsinstansen syn. Bispedømmerådet anser at interessert parter i en valgprosess vil være godt orientert om mulighetene, og at en supplerende prosess ikke behøver å bli svært langvarig. Rådet understreker verdien av en, gjennomarbeidet og bredt sammensatt liste som utgangspunkt, og mener at en supplerende prosess må sikres ved god informasjon og kommunikasjon samt klare, korte frister. Bispedømmerådet synes også at supplerende av nominasjonskomiteen (fremfor jakten på flere gruppelister) harmonerer best med øvrig kirkedemokrati, samt med både organisasjonens størrelse og det generelle engasjementet rundt kirkevalgene.]

Mindretallet foreslo følgende tekst: Nidaros Bispedømmeråd støtter Kirkerådets anbefaling om å velge alternativ 2 om å åpne for supplerende nominasjon uansett hvor mange

kandidater det er på Nominasjonskomiteens liste. Flertallsvalg med basis i en liste er den helt dominerende alternativet ved valg til menighetsråd, og alternativ 2 er en positiv utvidelse av dagens ordning som gir en nødvendig sikkerhetsventil for personer/grupper som ikke føler at de er godt nok representert i nominasjonskomiteens opprinnelige listeforslag.

Problemstilling 3: Kapittel 4 Kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Hvilket alternativ ønsker du/dere? [1/ 2/ 3/ Ingen mening]

Har du/dere merknader til dette spørsmålet? [**Nidaros bispedømmeråd anser at det er noe vanskelig å definere hvilket av alternativene som egner seg best, ettersom det er avhengig av hva slags grunnleggende modell for listevalg som blir valgt. Bispedømmerådet ønsker dessuten i utgangspunktet at også en modell med kun en (nominasjonskomiteens) liste blir utredet og i så fall fremstår alternativ 2, der valgrådet står ansvarlig for administrering av presentasjonen, som mest hensiktsmessig. Bispedømmerådet synes imidlertid det må bli opp til hvert enkelt valgråd å finne form og fokus for disse presentasjonene, og mener i alle fall ikke at formuleringer som «Hva vil du jobbe for hvis du blir valgt?» (slik høringsnotatet formulerer det) skal regelfestes.**]

Mindretallet foreslo følgende tekst: Nidaros Bispedømmeråd mener at det må være de enkelte nomineringsgrupper/lister sitt ansvar å synliggjøre egne kirkepolitiske standpunkter overfor kirkevelgerne. Listenes mulighet til å ta ansvar for å synliggjøre sine kirkepolitiske standpunkt, fordrer selvsagt at det stilles tilstrekkelig med økonomiske ressurser til rådighet. Samtidig er det utfordrende for grupperingene som stiller til valg å nå alle de stemmeberettigede medlemmene i kirken. Det taler for at kirkeorganisasjonen også bør ha et ansvar for å få informert medlemmene om kirkevalget og de ulike alternativene. Førrige kirkevalg viste at informasjonen til kirkemedlemmene om listene og de ulike kandidatene var mangelfull. Dessuten har ikke alle medlemmer tilgang til internett og vi oppfordrer Kirkerådet til å vurderes hva som skal til for at alle medlemmene skal bli informert godt nok til å kunne ta et opplyst valg. Nidaros Bispedømmeråd ønsker derfor at alternativ 1 velges som modell for kommunikasjon om lister og kandidater ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Problemstilling 4: Kapittel 5 Tid og sted for valg

Kirkeloven § 4 fastsatte at kirkelige valg holdes samtidig med og i lokaler i umiddelbar nærhet av valg til Stortinget eller fylkesting (m.fl.). Bør bestemmelsen videreføres? [Ja, dette bør fastsettes i kirkeordningen/ **Ja, dette bør fastsettes i kirkevalgreglene/** Nei /Ingen mening]

Har du/dere merknader til dette spørsmålet? [**Nidaros bispedømmeråd mener likevel at nye valgregler når de kommer bør videreføre formuleringen skal i dagens § 10-1(1), siden formuleringen i trossamfunnslovens § 13 uttrykker et kan om ordningen.**]

Mindretallet foreslo følgende tekst: Det bør være et grunnprinsipp at kirkelige valg skal holdes samtidig med og i umiddelbar nærhet av lokalene der det offentlige valget gjennomføres. Siden tidspunktet for kirkevalget fram til nå har vært fastsatt i Kirkeloven, vil det naturlige være å nedfelle dette i kirkeordningen.

Problemstilling 5: Kapittel 6 Personvalgregler.

Jeg/vi ønsker fortsatt sperregrense og stemmetillegg ved valg av menighetsråd [enig/ **uenig/**ingen mening]

Har du/dere merknader til dette spørsmålet? [**Nidaros bispedømmeråd anser at ordningen med sperregrense ved menighetsrådsvalg er tjenlig. Sperregrensen er innført for å sikre at svært få velgere ikke skal kunne overstyre et stort flertall, og er også i tråd med praksis fra andre valgordninger i samfunnet. Høringsinstansen mener imidlertid at det lokale menighetsdemokratiet bør være mest mulig ensartet, og at reglene for nominasjonslister og nominasjonskomiteens liste bør være like. Det innebærer at heller ikke nominasjonslistene bør ha stemmetillegg ved menighetsrådsvalg. På samme måte som nominasjonskomiteens liste vil listetoppene uansett være prioritert, og høringsinstansen ser ikke den prinsipielle årsaken til at listetoppene på nominasjonslistene skal ha behov for større vern mot endringer i kandidatrekkefølgen. Bruken av nominasjonslister i menighetsrådsvalgene er dessuten av svært marginal karakter (2 sokn med flere lister i 2019).]**

Jeg/vi ønsker fortsatt sperregrense for Nominasjonskomiteens liste ved valg av leke til bispedømmeråd og Kirkemøtet. Dette forslaget innebærer også å beholde dagens ordning med stemmetillegg på lister fra nomineringsgrupper. [Enig / **Uenig** / Ingen mening]

Har du/dere merknader til dette spørsmålet? [**Nidaros bispedømmeråd er i utgangspunktet, usikker på om det demokratiske grunnlaget for kirkepolitiske lister er robust, og kunne primært ønske seg at en forbedret ordning for kun en liste kunne vært utredet. Uten at det lar seg tallfeste, er det lite som tyder på at flere enn et marginalt antall velgere orienterer seg kirkepolitisk utover engasjement i enkeltsaker. Sekundært: Ved videreføring av modeller med flere lister, vil det uansett være av betydning med ukompliserte, ensartede ordninger, og heller ikke ved bispedømmerådsvalg er det tydelig hva som eventuelt skulle forandre sterkere kandidatvern for nominasjonslister enn det sperregrensen sikrer. Bispedømmerådet mener derfor ordningen med stemmetillegg for nominasjonsgrupper bør utgå, men at ordningen med sperregrense opprettholdes.]**

Mindretallet foreslo følgende tekst: Nidaros bispedømmeråd ønsker fortsatt sperregrense og stemmetillegg ved valg av menighetsråd. Ordningen med sperregrense skapte noen misforståelser i 2019, men fordelene med en slik ordning er likevel større enn ulempene. Vi ønsker at dagens ordning med stemmetillegg for lister fra nomineringsgrupper (selvstendige lister) videreføres ved valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. I en situasjon der Kirkemøtet eventuelt velger å videreføre Nominasjonskomiteens liste som et tillegg til selvstendige lister, kan ordningen med stemmetillegg ikke gjelde for denne lista. Nidaros Bispedømmeråd ønsker fortsatt sperregrense for Nominasjonskomiteens liste.

Problemstilling 6: Kapittel 7 Forhåndsstemming.

Hvilket alternativ ønsker du/dere? [1/ 2/ **3**/ 4/ Ingen mening]

Har du/dere merknader til dette spørsmålet? [-]

Mindretallet foreslo følgende tekst:

Nidaros Bispedømmeråd er svært positive til de skritt som nå tas for å legge til rette for digital forhåndsstemming. Vi tror at en forståelig, trygg og sikker ordning for digital forhåndsstemming vil kunne bidra til en betydelig økning i andelen kirkevelgere som forhåndsstemmer, og derigjennom også øke den totale valgdeltakelsen. Dette vil i sin tur styrke muligheten for at alle medlemmer gis reell medbestemmelse over hvem som styrer i menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet. Nidaros Bispedømmeråd vil derfor støtte Kirkerådets anbefaling om å velge alternativ 3.

Med vennlig hilsen

Steinar Skomedal
Stiftsdirektør

Håkon D. B. Olausen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:
Kirkerådet

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO